

Växtodlingsenheten
Anna-Clara Brunsson

BESLUT
1999-06-24

Dnr 22-2769/99
Delg.

Plant Genetic Systems N.V.
Jozef Plateastraat 22
B-9000 Gent
Belgien

Avsiktlig utsättning av genetiskt modifierad höstraps (*Brassica napus*) under 1999-2004

Plant Genetic Systems N.V. (PGS) inkom den 12 maj 1999 med en ansökan om att under perioden augusti 1999 till maj 2004 få genomföra avsiktlig utsättning av genetiskt modifierad höstraps. Ansökan omfattar höstrapslinjer som med hjälp av genteknik tillförts gener för hansterilitet och återställande av fertilitet. Höstrapsen är dessutom tolerant mot glufosinatammonium, den aktiva substansen i herbiciden Basta.

PGS ansöker om att få genomföra ett försök på maximalt 2500 m² i Linköpings kommun. Syftet med utsättningen är att utvärdera stabiliteten, de agronomiska egenskaperna och avkastningen hos de aktuella linjerna. Dessutom kommer uppgifter om uppkomst, etablering, vinterhärdighet, resistens och eventuella skillnader mellan transformerade och icke-transformerade växter att registreras.

Remissinstanser

I ärendet har följande remissinstanser givits tillfälle att avge yttrande: Gentekniknämnden, Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Sveriges lantbruksuniversitet (Institutionen för ekologi och växtproduktionslära samt Institutionen för växtförädling), Lunds universitet (Ekologihuset), Stockholms universitet (Enheten för populationsgenetik), Lantbrukarnas Riksförbund, Svenska Naturskyddsföreningen och Ekologiska Lantbrukarna.

Följande remissinstanser tillstyrker ansökan: Gentekniknämnden, Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen och Lantbrukarnas Riksförbund. Naturvårdsverket föreslår att syftet vidgas till att också omfatta dokumentation och bedömning av miljökonsekvenserna i det enskilda försöket. Kemikalieinspektionen anser att användningen av herbicider i grödan bör följas upp, dvs. antalet behandlingar och vilka doser som används av olika herbicider under försöksåren. Lantbrukarnas Riksförbund tillstyrker ansökan under förutsättning att avståndet till närliggande fält med raps eller rybs är minst 500 meter.

Sveriges lantbruksuniversitet (Institutionen för ekologi och växtproduktionslära) avstyrker ansökan och anger som skäl att kontrollen av oavsiktlig spridning inte kan säkerställas under angivna former. Svenska Naturskyddsföreningen avstyrker ansökan på grund av ett generellt avståndstagande från herbicidtoleranta grödor.

Övriga remissinstanser har inte inkommit med yttranden.

Risikförebyggande åtgärder

Av ansökan från PGS framgår bl.a. följande vad gäller riskförebyggande åtgärder och transporter:

Såmaskinen kommer att fyllas på och tömmas på försöksplatsen. Överblivet genetiskt modifierat frö kommer att samlas in och lämnas tillbaka till gårds-kontoret, där det kommer att förvaras på ett säkert sätt.

Det efterföljande året kommer en annan gröda att odlas på försöksplatsen.

De följande åren kommer försöksytan att bevakas och all uppkomst av spillplantor eller med raps närbesläktade arter kommer att förstöras innan blomning genom mekanisk eller kemisk bekämpning.

Särskild aktsamhet kommer att iakttas för att förhindra förlust av frön, särskilt under transporter.

Skäl för beslutet

Enligt 13 kap. 12 § miljöbalken (1998:808) får avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer endast ske efter tillstånd.

I 13 kap. 13 § miljöbalken stadgas att tillstånd får lämnas endast om den verksamhet som ansökan avser är etiskt försvarbar.

Enligt 13 § förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken är Jordbruksverkets tillståndsmyndighet för ifrågavarande verksamhet.

Jordbruksverket gör följande bedömning:

Hansterilitet och återställande av fertilitet samt herbicidtolerans är egenskaper som inte förväntas ge rapsen några överlevnads- eller reproduktions fördelar utanför odlingslandskapet.

Någon nu känd risk för människors och djurs hälsa vid odling av denna genetiskt modifierad raps bedöms inte föreligga. Den genetiskt modifierade rapsen är inte avsedd att användas som föda eller foder.

Ingenting har heller framkommit i slutrapporter från PGS över tidigare utsättningar av raps med gener för hansterilitet och återställande av fertilitet samt tolerans mot Basta som föranleder någon annan bedömning än den ovanstående.

Med hänvisning till det ovan anförda och vad som i övrigt framkommit av utredningen i ärendet bedömer Jordbruksverket att utsättningen är godtagbar ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt. Detta förutsatt att odlingen och hanteringen i övrigt av den genetiskt modifierade rapsen genomförs i enlighet med vad PGS angivit i ansökan och med iakttagande av de åtgärder som framgår av nedan angivna villkor. Jordbruksverket anser vidare att utsättningen är etiskt försvarbar.

Beslut

Jordbruksverket beslutar härmed att ge Plant Genetic Systems tillstånd att under perioden augusti 1999 till maj 2004 genomföra avsiktlig utsättning av höstrapslinjer i Linköpings kommun.

För att tillståndet skall gälla måste utsättningen och hanteringen i övrigt av den genetiskt modifierade rapsen utföras i enlighet med vad PGS angivit i ansökan, om ej annat framgår av nedan angivna villkor:

1. PGS skall skriftligen informera den berörda kommunen samt genom massmedia lokalt informera allmänheten om den planerade utsättningen. Det skall i denna information klart framgå i vilken kommun försöket kommer att utföras. Kopior av den genomförda informationen skall ha inkommit till Jordbruksverket innan utsättningen påbörjas.
2. Utsättningsytan skall mätas ut i förhållande till fasta punkter i landskapet så att den lätt kan återfinnas. En karta som anger utsättningsens exakta belägenhet skall inkomma till Jordbruksverket innan utsättningarna påbörjas.
3. PGS skall ge försöksutförarna noggranna skriftliga instruktioner för utsättningsens utförande och skötsel, särskilt beträffande nedplöjning av rapsen och efterbehandling av utsättningsytan. En kopia av de skriftliga instruktionerna skall ha inkommit till Jordbruksverket innan utsättningen påbörjas.
4. Såmaskinen skall fyllas på, tömmas och rengöras på platsen för sådd.
5. Inom en vecka efter det att sådden slutförts skall anmälan om detta ha inkommit till Jordbruksverket. Denna anmälan skall innehålla uppgifter om försöksytornas storlek och sådatum.
6. Avståndet till närmaste odling av raps eller rybs skall vara minst 500 meter.
7. En tio meter bred skyddsbård av hansteril omodifierad raps skall omge den genetiskt modifierade rapsen. Skyddsbården skall sås så att den blommar samtidigt som den genetiskt modifierade rapsen.
8. Efter skörd skall ytan behandlas på ett sådant sätt att eventuella drösade frön initieras till groningen. Uppkomna rapsplantor skall därefter förstöras.
9. De skördade fröna samt överblivet frö från sådden skall transporteras, hanteras och lagras på ett sådant sätt att spridning förhindras. Vid all transport och lagring av genetiskt modifierat frö, oavsett om fröna skall användas vidare eller destrueras, skall det genom märkning framgå att det är frågan om genetiskt modifierade organismer.
10. På anmodan av Jordbruksverket skall företaget sända in gjorda noteringar och registreringar vad gäller förekomst av spillplantor och andra iakttagelser på försöksplatserna under de följande fyra åren (2001-2005).
11. För utsättningsens genomförande, från sådd till skörd, och den efterföljande hanteringen för såväl platsen för utsättningen som genetiskt modifierat växtmaterial som härrör från den genomförda utsättningen föreligger en rapporteringsskyldighet för Plant Genetic Systems gentemot Jordbruksverket.

Rapport skall ha inkommit till Jordbruksverket senast den 30 juni varje år 2000-2004. Rapporten skall omfatta:

- vidtagna åtgärder och observationer gjorda i utsättningarna,
- hanteringen av skördat genetiskt modifierat växtmaterial, vilket inkluderar vid skörden överblivet växtmaterial, växtmaterialrester från eventuella analyser, lagerhållning och all destruktion av genetiskt modifierat material som genomförts,
- hanteringen av skyddsåker,
- slutsatser som gjorts av Plant Genetic Systems avseende risker för människors och djurs hälsa samt miljön.

Hur man överklagar

Om Ni vill överklaga detta beslut skall Ni skriva till Miljödomstolen i Växjö. Skrivelsen ställs alltså till Miljödomstolen men skall skickas eller lämnas till **Statens jordbruksverk, 551 82 Jönköping**. I skrivelsen skall Ni ange vilket beslut Ni överklagar och den ändring i beslutet Ni begär. Överklagandet skall ha kommit in till Jordbruksverket inom tre veckor från den dag då Ni fick del av beslutet.

Detta ärende har avgjorts av generaldirektören efter föredragning av handläggaren Anna-Clara Brunsson. I ärendets slutliga handläggning har även deltagit administrativa chefen Ellinor Persson, avdelningschefen Carl Johan Lidén, enhetschefen Gabriella Cahlin, handläggarna Staffan Eklöf och Johanna Nyström samt juristen Göran Öster.

Ingbritt Irhammar

Anna-Clara Brunsson

Övriga upplysningar

Utöver vad som anges i ovan angivna villkor får Jordbruksverket erinra om de försiktighets- och aktsamhetskrav som föreskrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken och i 14-16 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1995:45) om genetiskt modifierade växter.

Jordbruksverket vill även framhålla att ett tillstånd av aktuellt slag inte innebär ett ställningstagande till en eventuell kommande ansökan om marknadsgodkännande.

Slutligen vill Jordbruksverket upplysa om att ett tillstånd av aktuellt slag får, enligt 24 kap. 3 § miljöbalken, återkallas helt eller delvis bl.a. om det till följd av verksamheten har uppkommit någon olägenhet av väsentlig betydelse som inte förutsågs när verksamheten tilläts eller om något villkor inte har följts och avvikelserna inte är av ringa betydelse.

Kopia till:

Gentekniknämnden

Naturvårdsverket

Kemikalieinspektionen

Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för växtförädling

Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för ekologi och växtproduktionslära

Lunds universitet, Ekologihuset

Stockholms universitet, Enheten för populationsgenetik

Lantbrukarnas Riksförbund

Svenska Naturskyddsföreningen

Ekologiska Lantbrukarna